

Kazalniki za prepoznavo potrebe po podpornem in paliativnem zdravljenju – orodje SPICT™

Orodje SPICT™ se uporablja kot pomoč pri prepoznavanju bolnikov, katerih zdravstveno stanje se slabša. Z orodjem SPICT ocenite, ali ima bolnik potrebe po podpornem in paliativnem zdravljenju. Oblikujte načrt nadaljnje obravnave.

Bodite pozorni na splošne kazalnike slabega zdravja ali slabšanja zdravstvenega stanja.

- Nenačrtovani sprejem(i) v bolnišnico.
- Zmogljivost bolnika je slaba ali se slabša, možnosti za izboljšanje pa so omejene (npr. oseba več kot polovico dneva preživi v postelji ali na stolu).
- Bolnik je zaradi čedalje večjih telesnih in/ali duševnih težav odvisen od oskrbe drugih. Oseba, ki zanj skrbi, potrebuje več pomoči in podpore.
- Postopno izgubljanje telesne teže; vztrajanje prenizke telesne teže; nizka mišična masa.
- Vztrajanje simptomov kljub optimalnemu zdravljenju osnovnih bolezni.
- Bolnik (ali družinski člani) želi paliativno oskrbo; se odloči za zmanjšanje, prekinitev ali opustitev zdravljenja.

Bodite pozorni na klinične kazalnike ene ali več neozdravljivih bolezni.

Rak

Poslabšanje funkcionalnih sposobnosti zaradi napredovalega raka.

Bolnik je preslaboten za zdravljenje raka ali pa je zdravljenje namenjeno obvladovanju simptomov.

Demenca/slabotnost

Bolnik se brez pomoči ne more obleči, hoditi ali jesti.

Manj pije in jé; težave pri požiranju.

Urinska in fekalna inkontinenca.

Nezmožnost verbalne komunikacije; omejena družbena dejavnost.

Pogosti padci; zlom stegenice.

Ponavljajoča se vročinska stanja ali okužbe; aspiracijska pljučnica.

Nevrološke bolezni

Postopno slabšanje telesnih in/ali kognitivnih funkcij kljub optimalnemu zdravljenju.

Motnje govora in čedalje večje težave s sporazumevanjem in/ali požiranjem.

Ponavljajoče se aspiracijske pljučnice; težka sapa ali dihalna odpoved.

Trajna paraliza po možganski kapi z znatno izgubo funkcij in trajno onesposobljenostjo.

Srčno-žilna obolenja

Srčno popuščanje ali obsežna neozdravljiva koronarna bolezen s težko sapo ali bolečina v prsih ob mirovanju ali manjšem naporu.

Huda neoperabilna periferna žilna bolezen.

Bolezni dihal

Huda kronična pljučna bolezen z zasoplostjo ob mirovanju ali manjšem naporu med poslabšanji.

Vztrajajoča hipoksija, ki zahteva trajno zdravljenje s kisikom.

Oseba je potrebovala umetno ventilacijo zaradi dihalne odpovedi ali pa je umetna ventilacija kontraindicirana.

Druge bolezni

Poslabšanje zdravstvenega stanja zaradi pridruženih obolenj, polimorbidnosti in/ali zapletov, ki jih ni mogoče ozdraviti, najboljše razpoložljivo zdravljenje pa vodi v slab izid.

Bolezni ledvic

Kronična bolezen ledvic 4. ali 5. stopnje (eGFR < 30 ml/min) s poslabšanjem zdravstvenega stanja.

Okvara ledvic, ki lahko povzroči zaplete pri drugih življenjskih ogrožajočih boleznih ali zdravljenjih.

Prekinitev ali neuvedba dialize.

Bolezni jeter

Ciroza z enim ali več zapletov v preteklem letu:

- ascites, ki se ne odziva na diuretike
- jetrna encefalopatija
- hepatorenalni sindrom
- bakterijski peritonitis
- ponavljajoče se krvavitve iz varic

Presaditev jeter ni možna

Pregled trenutne oskrbe in načrtovanje zdravljenja.

- Preverite, ali trenutna obravnava in zdravila bolniku zagotavljata optimalno oskrbo; bodite pozorni na polifarmacijo.
- Če so simptomi ali težave zapleteni in težje obvladljivi, razmislite o morebitni napotitvi k specialistu.
- Z bolnikom in njenimi skrbniki oblikujte načrt za trenutno in prihodnjo oskrbo. Nudite podporo skrbnikom in negovalcem.
- Čim prej načrtujte nadaljnjo oskrbo, zlasti v primerih, ko grozi zgodnja izguba zmoglosti odločanja.
- Beležite in prilagajajte načrt oskrbe ter ga delite z drugimi.

Zakaj uporabljati orodje SPICT™?

Orodje SPICT™ se uporablja kot pomoč pri prepoznavanju bolnikov z enim ali več splošnimi kazalniki slabega ali slabšanja zdravja in kliničnimi znaki poslabšanja zdravstvenega stanja, pri katerih je potreben vnovični pregled in načrtovanje nadaljnje obravnave.

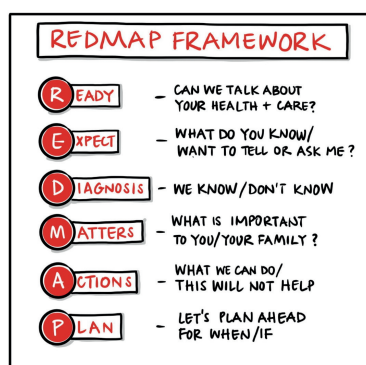
Z orodjem SPICT™ preverjamo spremembe v zdravju, povečanje bremena bolezni in večje potrebe po zdravljenju in negi. S pravočasnim prepoznavanjem lahko izboljšamo zdravljenje in obravnavo bolnika več mesecev ali let, preden bi se le-ta približal smrti.

Bolniki so deležni obravnave glede na dejanske in razpoložljive možnosti ter lastne želje po oskrbi, vključno s celostno paliativno obravnavo in načrtovanjem obravnave v prihodnosti.

Orodje SPICT™ uporabljamo za oceno bolnikovih potreb in načrtovanje nadaljnje obravnave.

- **Nenačrtovan sprejem v bolnišnico**, pogosti obiski zdravnika ali nenačrtovana zdravstvena oskrba: preverite trenutno oskrbo, obravnavo in zdravila; spregovoriti o možnostih in izidih. Naslovite negotovost.
- **Slabo nadzori simptomi**: preverite možnost izboljšanja zdravljenja osnovnih bolezni; prekinite zdravljenje/posege/preiskave, ki bolniku ne koristijo; uporabite učinkovite paliativne ukrepe za obvladovanje simptomov.
- Ljudje, ki so **čedalje bolj odvisni od drugih** zaradi slabšanja funkcionalnih sposobnosti, telesne krhkosti in/ali duševnih težav: ocenite, ali je potrebna dodatna celostna oskrba in podpora.
- **Zapleteni simptomi ali druge potrebe**, ki jih imajo bolnik in njegovi bližnji: razmislite o specializirani paliativni oskrbi ali drugi ustrezni storitvi/pomoči ali strokovnjaku.
- **Ocenite zmožnost odločanja**: načrtujte nadaljnjo oskrbo, če grozi poslabšanje zmožnosti odločanja. Zabeležite podatke o bližnjih družinskih članih/prijateljih in zakonitih zastopnikih (pooblaščenih osebah), ki jih je vedno treba vključiti ob poslabšanju zmožnosti odločanja.
- Prepoznavajte ljudi, ki potrebujejo proaktivno, **usklajeno oskrbo** na primarni ravni ali iz strani drugih strokovnjakov v lokalni **skupnosti**. Nudite podporo skrbnikom.
- Oblikujte, načrtujte, zabeležite **načrt za prihodnjo oskrbo** in ga delite z drugimi: vključite priporočila za nujno oskrbo in zdravljenje v primeru poslabšanja zdravstvenega stanja bolnika ali sprememb pri oskrbi.

Pogovor o načrtovanju oskrbe v prihodnosti

- O tem, kaj je tej osebi pomembno, če bi se njeno zdravje spremenilo?
- O koristi, pomenu in tveganjih oz. nevarnostih sprejema v bolnišnico, obiskov ambulate, preiskav in obravnav glede na njene zdravstvene težave, situacijo in cilje oskrbe.
- O obravnavah oz. zdravljenju, ki pri tej osebi ne bo učinkovito ali utegne imeti slab izid (npr. operacija, intenzivna nega, ukrepi, namenjeni specifičnim boleznim, kardiopulmonalno oživljanje - KPO).
- O izbiri zakonitih zastopnikov, ki odločajo ob morebitni izgubi zmožnosti odločanja.
- O tem, kaj si oseba želi in česar si ne želi.
- O pomoči in podpori družini/prijateljem/skrbnikom.

Kako začeti pogovor o spremembah pri načrtovanju zdravja in oskrbe?

- *Veseli me, da se bolje počutite in upam, da boste ostali zdravi, vendar me skrbi, da bi lahko spet zboleli, zato ...*
- *Ali se lahko pogovorimo o tem, kako se boste soočali s situacijo, ko ne bomo točno vedeli, kaj se bo zgodilo in kdaj?*
- *Kaj bi bilo za vas pomembno in zakaj, če bi se vaše zdravstveno stanje poslabšalo?*
- *Nekateri ljudje se želijo pogovoriti o tem, ali je bolje biti v bolnišnici ali ostati doma v primeru hude bolezni ...*